

AAN DE RAAD

**Datum behandeld
in college** 5 september 2023

Datum agendering 5 oktober 2023
Onderwerp Begrotingswijziging 2024
FUMO

Portefeuillehouder K. Arendz

**Behandelend
ambtenaar** G. Haisma

E-mailadres g.haisma@waadhoeke.nl
Telefoonnummer

Samenvatting Het dagelijks bestuur (DB) van de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) heeft op 24 juli 2023 de begrotingswijziging 2024 toegestuurd. Ze stelt nu de Provinciale Staten, het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân en de gemeenteraden in de gelegenheid een zienswijze te geven

Voorstel

1. Kennis te nemen van de Begrotingswijziging FUMO 2024;
2. De aanvullende structurele bijdrage voor 2024 van € 87.000 middels een begrotingswijziging in 2024 ten laste te brengen van onvoorzien met bestemming (loon- en prijsontwikkeling 2024);
3. De aanvullende incidentele bijdrage voor 2024 van € 79.632 middels een begrotingswijziging in 2024 ten laste te brengen van de bestemmingsreserve Omgevingswet;
4. Een zienswijze in te dienen op de Begrotingswijziging 2024;
5. De bijgevoegde conceptbrief met raadsbesluit aan de FUMO te verzenden.

Aanleiding

De Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) is een uitvoeringsorganisatie van de Friese gemeenten, de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân. De FUMO voert voor ons de vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken (VTH-taken) uit op het gebied van milieu.

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De impact van de Omgevingswet op de taakuitvoering van de FUMO is enorm. Zo is in de Omgevingswet vastgelegd dat er VTH-taken verschuiven van gemeenten naar de omgevingsdienst. Ook vindt er een verschuiving van bevoegd gezag plaats tussen de provincie Fryslân en de Friese gemeenten van bodemtaken en zuivelbedrijven. Bovendien moeten onder de Omgevingswet vergunningaanvragen binnen 8 weken afgehandeld worden, waar dat nu nog in maximaal 26 weken mag.

De impact van de Omgevingswet in Fryslân is inzichtelijk gemaakt door verschillende werkgroepen bestaande uit een vertegenwoordiging van zowel de FUMO als van deelnemers. De impact van de wet zit met name op de formatie, gelet op de verschuiving van de VTH-taken. Vanwege de impact van de Omgevingswet is het noodzakelijk om de begroting 2024 van de FUMO te wijzigen.

Beoogd (meetbaar) effect

De deelnemersbijdrage aan de FUMO is in balans met de taken en werkzaamheden die worden uitgevoerd.

Motivering

Argumenten

1.1 De begrotingswijziging 2024 is noodzakelijk door de invoering van de Omgevingswet

Bij de vaststelling van de begroting 2024 was de impact van de Omgevingswet nog niet volledig in beeld. Zowel de FUMO als gemeenten en provincie hebben veel werk verzet om de impact in beeld te krijgen. De totale financiële impact van de Omgevingswet die in de begrotingswijziging is opgenomen bedraagt circa € 2 miljoen. Gelet op deze forse impact is het noodzakelijk om de begroting te wijzigen.

1.2 De impact van de Omgevingswet is fors

Door de invoering van de Omgevingswet stijgt de bijdrage van de gemeente Waadhoeke van € 1.087.587 naar € 1.254.219, een stijging van € 166.632. Een deel van deze kosten komt door de overheveling van de bodemtaken van provincie naar gemeenten. Verder vindt er een verschuiving plaats van VTH-plustaken naar basistaken en stijgt het aantal uren voor de collectieve taken vanwege extra beheer op het inrichtingenbestand de tijdelijke inzet om nieuwe medewerkers op te leiden en in te werken. De gemeente Waadhoeke kent geen zuivelbedrijven die overgedragen worden van provincie naar gemeente.

2.1 Alternatieve dekking is noodzakelijk doordat het Rijk nog geen structurele compensatie beschikbaar heeft gesteld voor de invoering van de Omgevingswet

Het Rijk heeft nog geen structurele compensatie beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de invoering van Omgevingswet. Hierdoor is een alternatieve dekking noodzakelijk. Er wordt voorgesteld om de structurele uitzetting ten laste te brengen van onvoorzien met bestemming (loon- en prijs compensatie 2024).

3.1 Het Rijk heeft incidentele compensatie beschikbaar gesteld voor de invoering van de Omgevingswet
Het rijk heeft in de septembercirculaire 2022 compensatie beschikbaar gesteld voor de invoeringskosten van de Omgevingswet. De compensatie is onder andere bedoeld voor de kosten die de uitvoeringsdiensten hiervoor maken. Het budget hiervoor staat in de bestemmingsreserve Omgevingswet.

4.1 De verschuiving van de plus- naar basistaken betreffen veelal de minder complexe en minder risicovolle bedrijven

In het Besluit omgevingsrecht was geregeld welke bedrijven vallen onder het basistakenpakket van de uitvoeringsdienst. Onder de Omgevingswet wordt het takenpakket van de uitvoeringsdienst uitgebreid. Er vindt een flinke verschuiving plaats van taken die nu door gemeenten zelf worden uitgevoerd richting de FUMO. In tegenstelling tot andere deelnemers heeft Waadhoeke met nog drie gemeenten alle VTH-milieutaken belegd bij de FUMO. In ons geval betekent dit geen overdracht van taken maar een verschuiving van de zogenoemde plustaken naar de basistaken. Jaarlijks wordt in afstemming met de FUMO bepaald hoeveel uren aan de plustaken besteedt mogen worden. Gelet op de beperkte risico's die deze bedrijven met zich mee brengen wordt er beperkt uren afgenomen voor de uitvoering van deze taken. Nu deze bedrijven onder de basistaken komen te vallen worden de taken uitgevoerd conform het VTH-beleidsplan voor de basistaken. Deze kent normen en frequenties die hoger liggen dan de huidige uitvoering die hieraan wordt gegeven. Op aandringen van de deelnemers zijn de kengetallen (zie pagina 4 van de begrotingswijziging) naar beneden bijgesteld, ondanks de bijstelling blijven de kengetallen aan de hoge kant. Gelet op de ervaringen van de vier gemeenten die alle VTH-milieutaken hebben belegd bij de FUMO valt de urenbesteding bij deze bedrijven mee. Ondanks dat we dit meegegeven hebben aan de FUMO is toch gekozen om aan te sluiten bij de huidige kengetallen en zijn deze beperkt bijgesteld. De voorgenomen zienswijze ziet toe dat de kengetallen verder naar beneden worden bijgesteld.

4.2 Het ontbreekt aan efficiëntie

Al vaker hebben we de FUMO opgeroepen om een doelmatige en sobere bedrijfsvoering en efficiëntie in de uitvoering. Daarbij is verzocht om met de toekomstige ontwikkelingen, waaronder de Omgevingswet, om met goede, creatieve en slimme oplossingen te komen die niet of beperkt leiden tot een uitzetting van de begroting. Dat de Omgevingswet een forse impact zou hebben was vooraf bekend, gelet op de verschuivingen in het takenpakket. De Omgevingswet had ook aangegrepen kunnen worden als natuurlijk moment om meer efficiëntie in de bedrijfsvoering te krijgen. Echter zien we hiervan niks terug in de begrotingswijziging en wordt er juist ingezet op extra personeel en wordt aansluiting gezocht bij de bestaande kengetallen. De FUMO wordt dan ook via de voorgenomen zienswijze verzocht om aan te geven op welke wijze uitvoering gegeven gaat worden om meer efficiëntie in de bedrijfsvoering te brengen.

4.3 Er wordt fors ingezet op (tijdelijk) extra personeel

De FUMO heeft als onderbouwing aangegeven dat vooral in de beginfase extra personeel nodig is om de taken uit te kunnen voeren. Dit is enerzijds begrijpelijk omdat het meer tijd kost om uit te zoeken waar in de wet de betreffende regels zijn opgenomen en dat de procedure van 26 weken naar 8 weken gaat. Afgevraagd moet worden of hiervoor in 2024 ruim 10 fte tijdelijk personeel voor benodigd is. Ook wij als gemeente zetten niet in op inzet van extra personeel maar proberen door middel van efficiëntie en na het opdoen van nieuwe ervaringen na implementatie te kijken welke gevolgen er zijn. Ook is het niet direct noodzakelijk om vergunningen aan te passen aangezien deze van rechtswege

blijven gelden. De oproep richting de FUMO is dan ook om terughoudend om te gaan met het inhuren of aannemen van personeel om de impact van de wet op te vangen. Verder moet hierbij afgevraagd worden, gelet op de huidige arbeidsmarkt, of er op korte termijn voldoende gekwalificeerd personeel beschikbaar is welke de gevraagde ondersteuning kan leveren.

Kantttekeningen/risico's

4.1 Extra taken betekent ook extra personeel

De verschuiving van taken leidt tot een uitzetting van de formatie bij de FUMO, het aantal fte wat hiervoor benodigd is staat dan ook niet ter discussie. Ook dat dit een effect heeft op de bedrijfskosten is een logisch gevolg hiervan. Zoals eerder aangegeven staat ter discussie of er extra personeel aangetrokken moet worden om de impact van de Omgevingswet op te vangen.

4.2 In verhouding is de stijging van de deelnemersbijdrage voor Waadhoeke lager

Gemiddeld gaat elke gemeente in Friesland 27,3% meer bijdragen aan de FUMO, voor Waadhoeke is de stijging 15,3%. Dit effect wordt veroorzaakt omdat we alle milieutaken al belegd hebben bij de FUMO. Door de verschuiving van bedrijven van de plus- naar basistaken kunnen we minder plusuren afnemen.

4.3 Het toezicht op onze bedrijven is beperkt

De gemeente heeft gekozen om beperkt toezichtsuren af te nemen bij de FUMO, enerzijds vanwege de kosten maar anderzijds dat de FUMO dit niet kon leveren. De ruim 400 bedrijven die overgaan worden voortaan eens in de 10 jaar gecontroleerd.

4.4 De bodemtaken moeten uitgevoerd worden

Onder de Omgevingswet wordt de gemeente bevoegd gezag voor alle activiteiten die in de bodem plaatsvinden. Dit gaat over het bouwen, graven, saneren, opslaan en toepassen van verontreinigde grond. In de Wet bodembescherming (Wbb) waren dat de provincies en 29 grotere gemeenten. De bodemactiviteiten zijn onder de Omgevingswet voor het grootste deel aangemerkt als basistaak en gaan één op één over naar de gemeente. De Omgevingswet verplicht gemeenten om deze taak uit te laten voeren door een regionale uitvoeringsdienst. Deze taak was door de provincie al belegd bij de FUMO, de provinciale uren welke aan deze taken worden besteedt verschuiven naar de gemeenten en zijn op basis van een berekening verdeeld.

De provincie ontving voor de uitvoering van de bodemtaken van het rijk een compensatie, voor de gemeenten is deze compensatie er niet. Door de VNG wordt hierover wel onderhandeld met het rijk.

4.5 In de financieringssystematiek is geregeld dat je betaalt voor wat je afneemt

De FUMO zet hoog in als het gaat om de wijzigingen die de Omgevingswet met zich mee brengen. Uiteindelijk betalen de deelnemers voor de werkelijke uren die worden afgenomen.

Alternatieven

De stijging van de begroting 2024 van de FUMO komt door de invoering van de Omgevingswet, deze nieuwe wet verplicht gemeenten om een groot deel van de VTH-milieutaken uit te laten voeren door een omgevingsdienst. Het is dan ook geen alternatief om deze taak als gemeente zelf uit te voeren. Zoals aangegeven ziet de zienswijze erop dat er een efficiëntieslag wordt gemaakt en wordt de FUMO verzocht om aan te geven op welke wijze hier uitvoering aan wordt gegeven.

Vervolg

Na besluitvorming volgt een brief met de zienswijze op de begrotingswijziging 2024 richting de FUMO (zie bijlage 1).

Participatie

Er is geen sprake van inwonersparticipatie, aangezien dit een interne financiële aangelegenheid betreft.

Financiën

De kosten voor de bijdrage aan de FUMO in 2024 stijgen als gevolg van de begrotingswijziging 2024 van € 1.087.587 naar € 1.254.219. Dit is een stijging van € 166.632 ten opzichte van de primitieve begroting 2024 van de FUMO. De stijging van de kosten wordt veroorzaakt doordat de FUMO de financiële effecten van de invoering van de Omgevingswet heeft berekend.

De financiële uitzetting bij de FUMO als gevolg van de Omgevingswet wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een uitzetting van het personeelsbestand met 22 FTE. De uitzetting van het personeelsbestand is noodzakelijk om alle taken (zowel nieuw als bestaand) te kunnen uitvoeren die per 1 januari 2024 onder de verantwoordelijkheid van de FUMO komen met de invoering van de Omgevingswet.

De uitbreiding van het personeelsbestand bestaat voor 10,5 FTE uit tijdelijk personeel. Het tijdelijke personeel is noodzakelijk in 2024, omdat er met de invoering van een nieuwe wet in het begin gemiddeld meer tijd nodig is voor alle werkzaamheden (bijvoorbeeld meldingen of toezicht). De incidentele kosten hiervoor bedragen € 79.632. Er wordt voorgesteld om de incidentele kosten middels een begrotingswijziging in 2024 ten laste te brengen van de bestemmingsreserve Omgevingswet.

De structurele uitbreiding van het personeelsbestand omvat 11,5 FTE. De structurele uitzetting wordt veroorzaakt door de overheveling van taken naar de FUMO. Dit omvat onder andere: bodemactiviteiten, ontgrondingsactiviteiten en milieubelastende activiteiten. Laatstgenoemde in deze opsomming heeft de gemeente al belegd bij de FUMO en omvat daarom een verschuiving van een plustaak naar een basistaak.

De kosten van de structurele uitzetting van personeel bedragen € 87.000. Er wordt voorgesteld om deze kosten middels een begrotingswijziging in 2024 ten laste te brengen van onvoorzien met bestemming (loon- en prijscompensatie 2024). Dit wordt voorgesteld, omdat de gemeente op dit moment nog geen structurele compensatie heeft ontvangen van het Rijk voor de invoering van de Omgevingswet. De verwachting is dat de gemeente deze structurele compensatie voor de invoering van de Omgevingswet nog zal ontvangen. In het geval de gemeente de structurele compensatie ontvangt, dan zal onvoorzien met bestemming (loon- en prijscompensatie) weer worden aangevuld met de € 87.000 die in dit advies wordt voorgesteld om te onttrekken.

Bijlagen

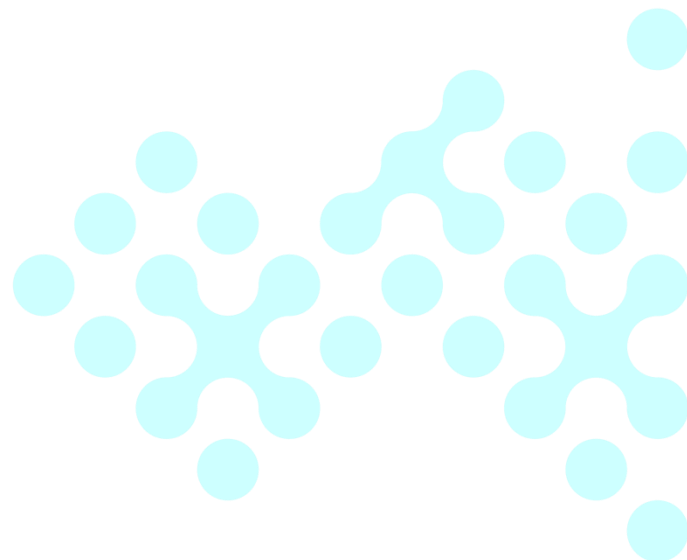
Bijlage 1: Zienswijze op begrotingswijziging aan de FUMO

Bijlage 2: Begrotingswijziging 2024 FUMO

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: 2023-183802

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 5 september 2023;

B E S L U I T

1. Kennis te nemen van de Begrotingswijziging FUMO 2024;
2. De aanvullende structurele bijdrage voor 2024 van € 87.000 middels een begrotingswijziging in 2024 ten laste te brengen van onvoorzien met bestemming (loon- en prijsontwikkeling 2024);
3. De aanvullende incidentele bijdrage voor 2024 van € 79.632 middels een begrotingswijziging in 2024 ten laste te brengen van de bestemmingsreserve Omgevingswet;
4. Een zienswijze in te dienen op de Begrotingswijziging 2024;
5. De bijgevoegde conceptbrief met raadsbesluit aan de FUMO te verzenden.

Aldus vastgesteld in de openbare
raadsvergadering van 5 oktober 2023,

{{Signatuur}}, voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.